

Spotkanie Krajowych Sieci Obszarów Wiejskich, które odbyło się w ramach międzynarodowej konferencji: It's time to fly w Heerenveen we Flandrii, zostało zorganizowane przez Europejską Sieć na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (ENRD) we współpracy z Niderlandzką Siecią Obszarów Wiejskich (Dutch Rural National). Gospodarzami spotkania były prowincje: Fryslân, Drenthe i Groningen. W spotkaniu udział wzięło ponad 100 przedstawicieli z krajów UE. Polskę reprezentowali przedstawiciele jednostki centralnej KSOW Paweł Krzczunowicz i Agata Markuszewska oraz przedstawicielki Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi Małgorzata Ślusarczyk z Departamentu Płatności Bezpośrednich i Wioleta Krajewska z Departamentu Pomocy Technicznej. Otwarcie spotkania poświęcono uczczeniu 60 lat istnienia Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) w formie wizualizacji przedstawionej przez artystę. W związku z przypadającą rocznicą zastępca Dyrektora Generalnego DG AGRI KE Mihail Dumitru przypomniał historie powstania WPR oraz jej ewolucję. Podkreślił znaczenie demokracji jako jednej z najważniejszych wartości oraz fakt, że Europa jest samowystarczalna w produkcję żywności. Przypomnił, że nowy okres programowania 2023-2027 wprowadza wspólne zasady WPR dotyczące nowego podejścia polegającego na jednym programie obejmującym filar I i filar II, nowej zielonej architekturze, eko schematach w filarze I oraz działaniach klimatyczno-środowiskowych w filarze II dla rolników zainteresowanych wsparciem, nowym modelem wdrażania opartym na rezultatach, oraz poszanowaniu praw pracowników (warunkowość społeczna). Na zakończenie swojej wypowiedzi dodał, że Komisja Europejska zatwierdziła już 9 Planów Strategicznych dla WPR, w tym dla Polski, oraz że harmonogram pracy KE przewiduje akceptację pozostałych Planów do końca 2022 r.

Plany dotyczące interwencji w Planie Strategicznym WPR Niderlandów przedstawiła Dyrektorka Annemiek Hautvast z Ministerstwa Rolnictwa, Środowiska i Jakości Żywności.

Z kolei profesor Martin Scheele z Uniwersytetu Humbolda odniósł się do zmian jakie polityka rolna przechodziła na przestrzeni 60 lat, od produkcji żywności i zapewnienia stabilnych dochodów do propagowania nauki i dyskusji z rolnikami na temat kształtu polityki oraz obecnego wsparcia małych gospodarstw.

Następnie uczestnicy rozdzielili się na dwa równoległe spotkania: warsztaty na temat zielonej architektury skierowane do przedstawicieli Instytucji Zarządzających WPR oraz spotkanie sieciowe dla przedstawicieli Jednostek Wsparcia Sieci.

W ramach spotkania sieciowego kontynuowano temat roli sieci WPR we wspieraniu zielonej architektury w ramach WPR. Na wstępie Veronika Korčeková z ENRD, na podstawie deklaracji w formularzu zgłoszeniowym, wymieniła działania jakie krajowe sieci realizują w tym obszarze. Są to: działania informacyjne o interwencjach zielonej architektury (warsztaty, konferencje, seminaria), grupy tematyczne, seria videoblogów (Vlog) prezentująca rolników uczestniczących w projektach Grupy Operacyjnej EIP-AGRI o tematyce rolno-środowiskowej, dobre praktyki nt. rolnictwa ekologicznego, gospodarki obiegu zamkniętego, wsparcie tworzenia partnerstw wodnych, coaching i szkolenia m.in. z bioróżnorodności, organizacja wizyt studyjnych, wystawy, inne.

Następnie Meeri Maastik omówiła działalność estońskiej sieci obszarów wiejskich na rzecz zielonej architektury. Celem prowadzonych działań jest zapewnienie neutralnej platformy do sieciowania, dzielenie się dobrymi przykładami i praktykami, zbieranie i rozpowszechnianie informacji na tematy ekologiczne, przy czym brane są pod uwagę zachodzące zmiany i wsłuchiwanie się w potrzeby interesariuszy. Oprócz webinarium nt. wpływu zmian klimatu, strat i marnotrawstwa żywności w łańcuchu dostaw żywności, czy trendów i możliwości rozwoju biogospodarki, estońska sieć zrealizowała kilka wydarzeń odnoszących się do LEADERa. Letnie seminarium „Zielony LEADER” poświęcone zostało zagadnieniom Zielonego Ładu, marnowaniu żywności i turystyce przyrodniczej oraz dyskusji o tym, jak wesprzeć ten temat poprzez LEADERa. W kwietniu br. zorganizowano dzień pt. „Zielony LEADER 2”, podczas którego przedstawiono inspirujące przykłady dotyczące energii odnawialnej, gospodarki o obiegu zamkniętym itp., które miały pomóc LGDom w zdobyciu pomysłów w obszarze ekologii na nowy okres programowania.

Dodatkowo estońska sieć zorganizowała wystawę „Zielony LIDER” prezentującą projekty przyjazne środowisku lub klimatowi, które są realizowane przy wsparciu działania LEADER. Wystawa odbyła się na terenie galerii handlowej podkreślając rolę i znaczenie estońskich LGD w rozwiązywaniu problemów środowiskowych na obszarach wiejskich. Jak przyznała reprezentantka estońskiej sieci wszystkie te wydarzenia zostały zainicjowane zarówno ze strony interesariuszy jak i przy wsparciu sieci.

Kontynuując temat zielonej architektury uczestnicy spotkania zostali poproszeni o przygotowanie odpowiedzi na dwa pytania korzystając z obecności przedstawicieli Instytucji Zarządzających. Na pierwsze pytanie: Jakie są kluczowe kwestie/wyzwania związane z ekologią w Twoim kraju? - najczęściej kwestii budziły zagadnienia: bioróżnorodność, azot, jakość wody, brak zapylaczy roślin, susza. Z kolei drugie pytanie: Jakie są sposoby przyszłej współpracy w zakresie zielonych tematów w Twoim kraju? – najczęściej wskazywano na odpowiedzi m.in.: współpraca wszystkich interesariuszy – organizacji pozarządowych, instytucji naukowych i rolników; współpraca publiczno-prywatna w regionach zajmujących się głównymi problemami; działanie „Współpraca”, zaangażowanie interesariuszy AKIS, dyskusje, dobre przykłady, dzielenie się rezultatami, historie i opowieści rolników.

W sesji poświęconej działaniom sieciującym David Lamb szef Punktu Kontaktowego ENRD przedstawił również informacje o uruchomieniu sieci WPR (EU CAP Network), które nastąpi 6 października 2022 w Brukseli. Sieć WPR łączy w jedną sieć UE różne aspekty wsparcia: wdrażanie, innowacje i ocena oraz włącza interesariuszy filaru I i II w nowe wspólne działania na jednej platformie i stronie internetowej. Obecnie Europejska sieć organizuje prace 2 grup tematycznych: wzmocnienie pozycji

rolników w łańcuchu dostaw żywności ekologicznej oraz krajobraz i bioróżnorodność. W listopadzie br. we Francji planowane są warsztaty dotyczące równości płci na obszarach wiejskich w UE.

Działalność Sieci Ewaluacji omówił Valdis Kudins. Obecnie sieć skupia się na analizie Planów Strategicznych WPR i katalogu interwencji WPR. Ponadto opracowuje wytyczne do planu ewaluacyjnego oraz do oceny AKIS. W 2023 roku planowane jest opracowanie wytycznych oceniających wartość dodaną LEADERa. W lipcu br. został wydany pierwszy numer biuletynu sieci CAP Evaluation News. Uczestnicy spotkania wyrazili zainteresowanie organizacją warsztatu nt. oceny działania MO1 - Transfer wiedzy i działalność informacyjna.

Pani Willemine Brinkman z EIP-AGRI zaprezentowała działania w obszarze Europejskiego Partnerstwa Innowacyjnego na rzecz Wydajnego i Zrównoważonego Rolnictwa. Przypomniała, że funkcjonują już 43 grupy fokusowe a obecnie trwa nabór do 3 z nich. Są to:

1. Zwiększanie bioróżnorodności na terenach rolniczych,
2. Rolnictwo społeczne i innowacje,
3. Odzyskiwanie opuszczonych gruntów rolnych.

W najbliższych miesiącach zaplanowano warsztaty dotyczące młodych innowacyjnych przedsiębiorców oraz inteligentnych sposobów utrzymania konkurencyjności przy jednoczesnym zmniejszeniu nakładów, ze szczególnym uwzględnieniem podejścia do gospodarki o obiegu zamkniętym.

Popołudniowa sesja spotkania sieciowego dotyczyła innowacji i dyskusji w jaki sposób sieci mogą wzmocnić wsparcie innowacji, współpracę z doradcami, naukowcami i praktykami przy przygotowywaniu innowacyjnych projektów. Prezentację wprowadzającą do tematu przedstawiła przedstawicielka DG AGRI KE Inge Van Oost. Stwierdziła, że wsparcie usług innowacyjnych jest tożsame z funkcją brokera innowacji. Wszystkie Państwa Członkowskie UE mają obowiązek zorganizowania usług wspierających innowacje. Polegać to ma na zbieraniu indywidualnych, oddolnych pomysłów i idei na poziomie lokalnym, które mają rozwiązywać problemy jak również stwarzać możliwości rozwoju, pomocy interesariuszom w opracowaniu innowacyjnego projektu – doradztwo indywidualne, poszukiwaniu partnerów do realizacji projektów oraz wsparciu podczas wdrażania projektu zgodnie z 9 celami WPR, upowszechnianiu rezultatów oraz łączeniu podmiotów i funduszy. Usługi wspierające innowacje to w 5 etapach:

1. odkrywanie innowacyjnych pomysłów,
2. udoskonalanie ich,
3. łączenie odpowiednich partnerów,
4. przygotowanie propozycji projektów, w które wszyscy zainteresowani chcą się włączyć i wspólne uzgodnienie że projekt przyniesie to czego się oczekuje,
5. przygotowanie wstępnej umowy o współpracy.

Pani Inge podsumowała kompetencje potrzebne do zrealizowania takiego wsparcia:

- ✓ umieć słuchać, aby dokładnie zrozumieć problem i kontekst,
- ✓ umieć przeanalizować problem biorąc pod uwagę, koszty, partnerów, działania do zaplanowania,
- ✓ mieć dobre sieci kontaktów ułatwiające wyszukiwanie ludzi i informacji (korzystanie z centrów wiedzy),
- ✓ posiadać umiejętności mediacyjne do poszukiwania kompromisów,
- ✓ być zorientowanym na jakość: plany muszą zostać zrealizowane, odpowiedzialność, którą należy podjąć, aby uniknąć problemów związanych z audytem),
- ✓ tam gdzie jest to przydatne myślenie nieszablonowe.

Na zakończenie stwierdziła, że potrzebna jest synergia między tworzeniem sieci innowacji przez jednostki wsparcia sieci (jak to już ma miejsce w obecnym okresie programowania, więcej działań w ramach pracy grupowej w celu zachęcania do innowacji, wsparcie naborów, łączenie Grup Operacyjnych) a usługami wsparcia innowacji (działania bardziej zorientowane na jednostkę i tworzące się Grupy Operacyjne, głównie przez doradców).

Następnie Alistair Prior z ENRD poprowadził panel dyskusyjny na temat praktycznych przykładów różnego podejścia do innowacji w dwóch sieciach niderlandzkiej i polskiej.

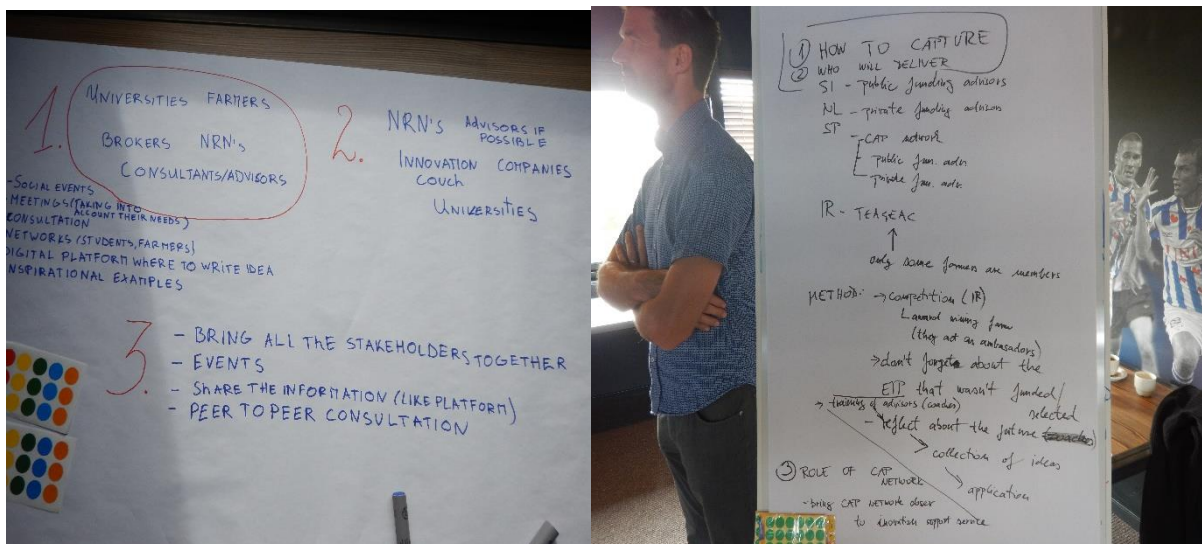

Pan Kees Anker powiedział, że w Niderlandach działa 350 grup operacyjnych, które spotykają się w ramach różnych grup tematycznych. Opisał znaczący wkład instytucji badawczych na rozwój i innowacyjność rolnictwa w Niderlandach.

Z kolei Paweł Krzczunowicz z KSOW wyjaśnił, że w ramach polskiej sieci innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich zatrudnieni są brokerzy, których zadaniem jest sieciowanie podmiotów zainteresowanych działaniem „Współpraca”, wyszukiwanie innowacji oraz partnerów do działań. Służy temu również organizowany przez sieć konkurs „Moje własne innowacje”. Obecnie w Polsce jest prawie 300 grup operacyjnych.

Na zakończenie tej sesji odbyła się interaktywna praca w grupach na temat jak wzmocnić wsparcie innowacji. Uczestnicy starali się odpowiadać na trzy pytania:

1. Jak uchwycić oddolne innowacyjne pomysły?
2. Kto zapewni wsparcie dla innowacji?
3. Jaką rolę i jakie działania przewidziałbyś dla sieci WPR? Jak sieć WPR współpracowałaby z innymi (np. doradcami)?

Kolejny punkt spotkania dotyczył działań sieciujących w podziale na 3 tematy:

1. Wskaźniki Wspólnej Statystyki Sieci dla krajowych sieci WPR,
2. Budowanie sieci bardziej kooperacyjnej
3. Jak informować rolników o tematach z obszaru ekologii?

W ramach pierwszego tematu Veronika Korčeková przypomniała cel opracowywania rocznego raportu Wspólnej Statystyki Sieci (WSS), który pomimo, iż nie jest obowiązkowy to jest bardzo potrzebny dla ogólnego obrazu osiągnięć krajowych sieci oraz porównania i analizy ich działań z działaniami innych sieci. Zgodnie z planami w przyszłym okresie programowania 2021-2027 Instytucje Zarządzające nie będą sprawozdawały realizacji wskaźników dotyczących działalności sieci w swoim Rocznym Raporcie z Realizacji (Annual Implementation Report), jednakże krajowe sieci wskazywały na potrzebę zharmonizowania terminów przekazywania raportów WSS z raportami z działalności sieci do Instytucji Zarządzających. Z informacji zgłaszanych przez krajowe sieci do ENRD wynika, że zakres wskaźników prezentujących działalność sieci powinien zostać zweryfikowany i ulepszony.

Propozycje usprawnienia dotyczą następujących elementów m.in.:

- ✓ Zmiana wskaźnika liczby uczestników wydarzeń na liczbę uczestnictwa (udział uczestnika w każdym dniu spotkania ma być liczony oddzielnie i zsumowany);
- ✓ Dodanie wskaźnika raportującego inne działania komunikacyjne, np. filmy video, pogramy radiowe i telewizyjne);
- ✓ Usunięcie wskaźnika dotyczącego budżetu;
- ✓ Przegląd zakresów tematycznych działań (obecnie tematyczne ukierunkowanie działań jest zgodne z sześcioma Priorytetami PROW 2014-2020, które czasami nie pasują do zakresu działań jednostek wsparcia sieci) – w nowym okresie programowania są trzy ogólne cele WPR;
- ✓ Dodanie wskaźnika jakościowego odzwierciedlającego wpływ sieci, np. udostępnianie trzech najlepszych osiągnięć sieciowych roku.

Ostatecznie ustalono, że dalsze dyskusje na temat kształtu przyszłego raportu Wspólnej Statystyki Sieci będą prowadzone w najbliższym czasie podczas spotkań w formule online z udziałem zainteresowanych przedstawicieli sieci oraz reprezentantów Sieci WPR i Sieci Ewaluacji. Dane do raportu będą zbierane za 2023 roku.

W ramach trzeciego tematu doszło do wymiany pomysłów pomiędzy uczestnikami w sprawie sposobów na przekazywanie rolnikom informacji na temat zielonej architektury. Warsztat otworzył Shane Conway z Irlandzkiej Sieci Obszarów Wiejskich, przedstawił szeroki wachlarz działań sieci nie

tylko bezpośrednio wobec rolników (działania informacyjne na różnych platformach, organizacja szkoleń i warsztatów, działania demonstracyjne itp.), ale także działania przy współpracy z organizacjami rolniczymi lub badawczymi, aby powiększyć zasięg działań sieci. Istotne jest wydawanie spójnych serii wydawniczych, które przybliżają np. działania rolno-środowiskowe, czy też w sposób dostępny przedstawiają osiągnięcia grup operacyjnych. Uczestnicy warsztatów zgodnie wskazali na znaczącą rolę działań demonstracyjnych przez rolników i organizacje rolnicze.

W ostatnim punkcie spotkania odbyło się głosowanie projektów finalistów konkursu Rural Inspiration Awards 2022 na najlepszy projekt w ramach czterech klastrów: nordycko-bałtyckiego (kraje wokół Morza Bałtyckiego), centralno-wschodniego (kraje Europy Środkowej), atlantyckiego (kraje położone nad Oceanem Atlantyckim) i śródziemnomorskiego (kraje położone nad Morzem Śródziemnym). Wyniki głosowania w klastrach, głosowania internetowego na projekt angażujący młodzież (https://enrd.ec.europa.eu/news-events/events/rural-inspiration-awards/rural-inspiration-awards-2022-the-future-is-youth_en) oraz zwycięzcy konkursu zostaną ogłoszone podczas ceremonii wręczenia nagród, która odbędzie się 6 października br. w Brukseli.

Drugiego dnia spotkania 21 września 2022 r. swoje wystąpienie miała Cecile Cremer ekspert ds. trendów i innowacji, która przedstawiła naszą przyszłość jako trudną ale pełną nadziei. Wymieniła listę innowacyjnych przykładów które wpisują się w erę zautomatyzowaną (maszyny), zrównoważone życie (planeta) oraz nowy esencjalizm (ludzie). Wystąpienie Pani Cremer, która zwykle prowadzi warsztaty dla klientów korporacyjnych, znacząco kontrastowało z wypowiedziami podczas wizyt studyjnych – Pani Cremer mówiła przede wszystkim o indywidualnych decyzjach konsumentów, rolnicy, których wizytowano później tego dnia mówili o wspólnych decyzjach społeczności wiejskiej podejmowanych na rzecz tejże społeczności oraz środowiska, w którym społeczność ta żyje.

Następnie zorganizowano panel dyskusyjny. Zaproszeni goście: Henk Reinen, Dyrektor Biura Regionalnego Niderlandzkiej Sieci Obszarów Wiejskich, Alzbeta Prochazkova, przedstawicielka WWF Europy Centralnej i Wschodniej, Alex Datema, rolnik i prezes BoerenNatuur, Aard Mulders, przedstawiciel Ministerstwa Rolnictwa, Środowiska i Jakości Żywności w Niderlandach, dyskutowali na temat wspólnych wysiłków na rzecz realizacji zielonych celów. Zwracano uwagę na edukację działalności sektora środowiskowego i rolniczego, interakcję i komunikację zarówno sukcesów jak i

porażek, budowanie większego bezpieczeństwa na wypadek błędu oraz przewidywanie miejsca na poprawę.

W podsumowaniu spotkania stwierdzono, że innowacje są kluczowe dla rozwoju obszarów wiejskich, podkreślano też konieczność wymiany inspiracji, spojrzenia z różnych perspektyw. W obszarze zielonej architektury podkreślano problemy związane z informowaniem rolników i wykazywaniem/demonstrowaniem wartości angażowania w eko-schematy używając właściwego i zrozumiałego języka oraz z budowaniem elastyczności w podejściu do wdrażania na poziomie lokalnym.

Po spotkaniu odbyło się pięć wizyt studyjnych prezentujących 5 różnych projektów zrealizowanych w Niderlandach z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Dwie wizyty pozwoliły na przedstawienie działań rolników korzystających z instrumentów zielonej architektury

- Hodowla bydła mlecznego uwzględniająca przyrodę przez stowarzyszenie 'Noordelijke Friese Wouden'
- Rolnicze zarządzanie przyrodą i krajobrazem w południowo-wschodniej Fryzji

Dwie wizyty przedstawiły innowacyjne sposoby prowadzenia gospodarstw i przetwórstwa rolno-spożywczego:

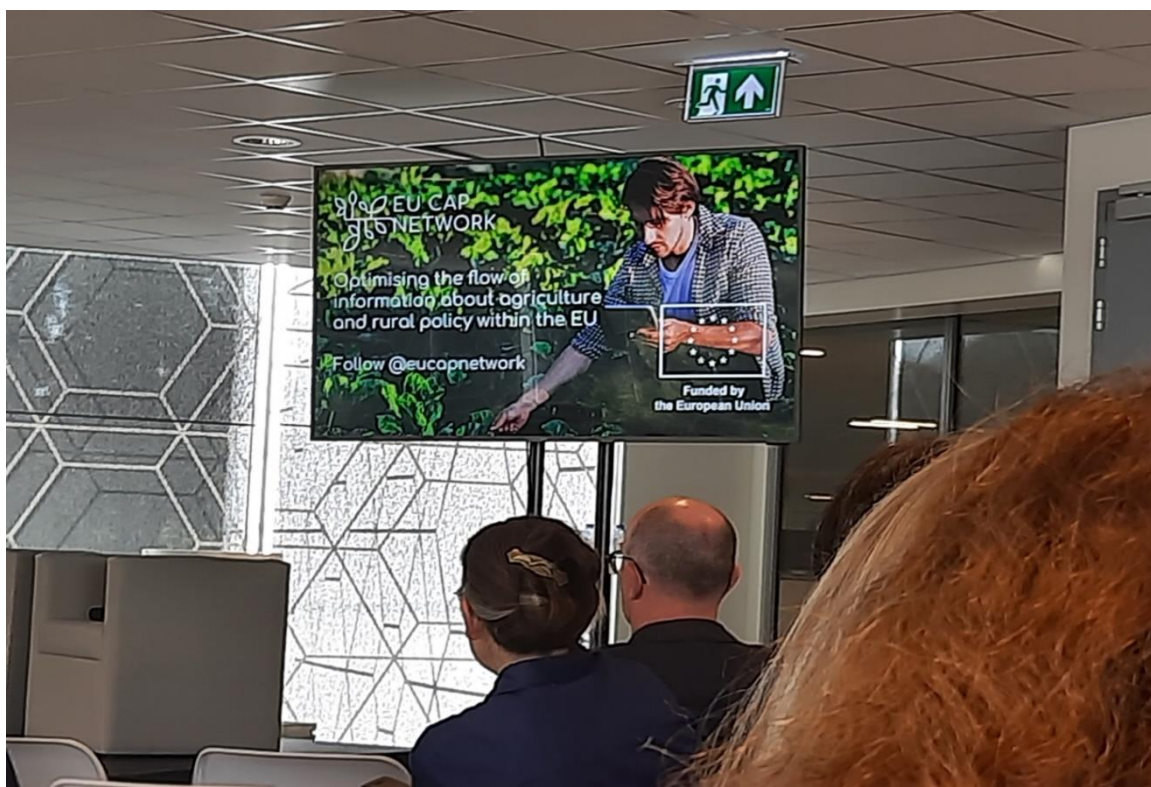
- Mleczarnia Royal A-ware
- Farma przyszłości w Lelystad

Jedna wizyta dotyczyła działań LEADER'a na rzecz dziedzictwa kulturowego i turystyki:

- Wolne Kolonie Dobroczynności w Fredriksoord

Więcej informacji o wydarzeniu oraz prezentacje dostępne są pod linkiem:

https://enrd.ec.europa.eu/news-events/events/23rd-nrn-meeting_pl

Opracowano w jednostce centralnej Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich